

Suomalainen vesihuolto-osaaminen olisi vientivaluutta

Vesihuoltoala on tulevana vuosikymmeninä suurten haasteiden edessä koko maailmassa. Tuore tietoteos kokoaa tähän tilanteeseen Suomen vesihuollon osaamista kansainvälisen lukijakunnan käyttöön.

Rakennustekniikan dosentti ja UNESCO-oppituolin haltija **Tapio S. Katko** Tampereen teknillisestä yliopistosta on kirjoittanut kattavan esityksen suomalaisen vesihuollon kehityksestä ja yhteiskunnallisesta merkityksestä englanninkieliseen kirjaan *Finnish Water Services – Experiences in Global Perspective*.

Katkon aiempaan suomenkieliseen *Hanaa!*-tietokirjaan perustuva teos on tarkoitettu vesialan päättäjille, ammattilaisille, oppikirjaksi sekä kaikille asiasta

kiinnostuneille.

Noin 80 prosenttia maailman jätevesistä on ilman mitään puhdistusta. Lähes miljardi ihmistä maailmassa on vail la turvallista vettä ja 2,5 miljardia vailla perustarpeet täyttävää sanitaatiota. Teh tävää siis riittää ja osaamista tarvitaan.

Katko ehdottaakin, että vesialan osaaminen voisi olla yksi Suomen mah dollisista tulevaisuuden koulutus- ja vientialoista.

– Suomen vesihuoltopalvelut ovat haasteistaan huolimatta maailman huip-

puoluokkaa. Meillä olisi paljon sellaista osaamista, jota voitaisiin soveltaa muu allakin maailmassa, Katko kertoo.

Katko tuo teoksessaan esille Suomen vesihuoltopalveluiden vahvuuksia, kuten institutionaalista monimuotoisuutta, ja pohtii Suomen vesihuollon pitkän aika välin päätöksiä, periaatteita ja käytäntö jä. Esimerkiksi se, että vesi- ja viemäri laitokset toimivat pääosin yhdessä organi saatiossa, on suomalainen käytäntö. Mo nissa maissa näin ei ole.

– Vaikka vesihuolto vaatii aina pai-

kalliisiin olosuhteisiin soveltuvia ratkaisuja, voi yleisimpiä periaatteita käyttää laajemminkin, Katko sanoo.

– On muistettava, ettei tekniikan kehittäminen yksin riitä, vaan vesihuoltoon liittyviä kysymyksiä on ymmärrettävä myös institutionaalisen ja hallinnollisen kehityksen näkökulmasta, hän painottaa.

Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL:n rakennetun omaisuuden tilaa luotaava tämänkeväinen ROTI 17 -raportti nostaa vesihuoltopalvelut kohteeksi, joka kipeästi kaippaa Soten kaltaista merkittävää rakennemuutosta.

Katkon mukaan Suomen vesihuollon kehitys perustuu pikemminkin jatkuvan kehittämisen periaatteeseen.

– Pitäisi kai ensin määritellä, mihin ongelmiin Soten kaltaisella uudistuksella voitaisiin saada ratkaisuja. Esimerkiksi terveydenhuollossa tehtiin suuri ja nopea reformi 1970-luvulla, johon sopeutuminen kesti viisi vuotta. Useampi taho ehdotti kokeilutoimintaa, jotta olisi saatu kokemusta reformista.

Ikääntyvän infran osalta pitäisi kui-

tenkin saada aikaan paremmat pelisäännöt.

– On erikoista, että isot kaupungit harrastavat vesihuoltolain hengen vastaisesti piiloverotusta kohtuuttoman suurien tuloutusvaatimusten kautta ja samalla väittävät, että saneeraukseen ei ole varoja, Katko moittii.

Verkostojen saneeraus muistuttaa vesiensuojelua, jota edisti järkevä lainsäädäntö ja valvonta. Vapaaehtoisesti saneerausvelka tuskin poistuu, Katko toteaa.

Suomella on vahvoja näyttöjä lähi-alueyhteistyöstä sekä kehitysyhteistyöstä vesihuollon alalla. Kirjassa paneudutaan muun muassa Itämeren suojelutyöhön ja yhteistyöhön kehittyvissä maissa.

– Suomalaisella osaamisella on saatu paljon hyviä tuloksia aikaan muun muassa Egyptissä, Etiopiassa, Keniassa, Nepalissa, Sri Lankassa, Tansaniassa ja Vietnamissa.

Katkon mielestä monissa yhteyksissä kaupallinen vienti ja akateeminen toiminta nähdään suotta toisiaan pois sulkevinä. Toki niiden päätarkoitukset ovat

erilaiset ja ne on hyvä pitää mielessä.

– Esimerkiksi hollantilaisilla on UNESCO-IHE:n koulutustoiminnan kautta 15 000 alumnia eri puolilla maailmaa. Suomalaisiakin kävi siellä oppia hakemassa aina 1980-luvulle saakka. Kyllä sellaisella verkostolla tekee jo bisnestäkin, Katko toteaa.

Vesihuollon suurimmaksi haasteeksi Suomessa ja koko maailmassa Katko nostaa rapautuvat verkostot. Monissa länsimaissa verkostot ovat rapautuneet vieläkin pahemmin kuin meillä. Vesihuolto on yhdyskuntien peruspalvelu, jonka toimivuus pitää taata kaikkialla.

– On täysin mahdollista tuottaa juomakelpoista vettä, puhdistaa jätevedet sekä panostaa saneeraukseen nykyistä enemmän. Tämä vaatii erityisesti poliitista ja ammatillista tahtoa. Suomessa on niin paljon hyvää osaamista ja tietotaitoa vesihuollon alalla, että meidän tulisi olla aktiivisemmin mukana kehitystyössä myös kansainvälisesti, Katko sanoo.

Entä huomioidaanko hulevesiä tarpeeksi rakentamisessa?

– Hulevesien merkitys jatkossa koroostuu ilmastonmuutoksen myötä. Myös maankäytön suunnittelussa pohjavesien suojeleminen tulisi huomioida nykyistä paremmin. Tätä vuoropuhelua ja ymmärrystä rakentamisen eri alueilla tulisi saada aikaiseksi jo opiskeluvaiheessa.

Pekka Virolainen

Finnish Water Services – Experiences in Global Perspective -teosta on kuvattu myös sen omilla sivustoilla: www.finnishwaterservices.fi

Kirjan on kustantanut Suomen Vesiläitosyhdistys ry (VVY), josta sitä voi tilata osoitteesta www.vvy.fi/shop.

Teoksesta on pian saatavissa myös e-versio, joka on julkaistu VVY:n ja IWA Publishingin yhteistyönä.

